

Akademia Zrównoważonej Turystyki – Inspiracje i Wiedza

The Academy of Sustainable Tourism – Inspiration and Knowledge

**Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego**

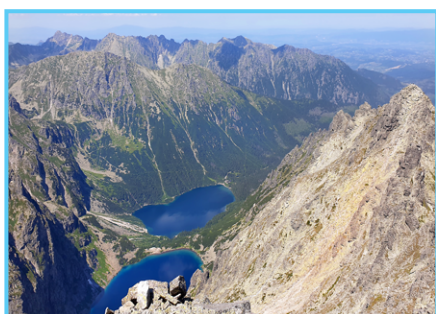
Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa,
przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki
w ramach Programu „Nauka dla Społeczeństwa II”

ISSN 3071-9321

Projekt Akademia Zrównoważonej Turystyki (AZT) koncentruje się na wspieraniu osób indywidualnych w ich dążeniach do uczestnictwa w turystyce. Ma również na celu wspomaganie przedstawicieli sektora turystycznego, organizacji turystycznych oraz administracji samorządowej w skutecznym ukierunkowywaniu trendów w projektowaniu ofert usług turystycznych.

Dodatkowo, projekt dąży do opracowania mechanizmów wypełniających lukę informacyjną między stroną popytową a podażową w turystyce. Szczególny nacisk kładzie na propagowanie idei zrównoważonego rozwoju w turystyce.

- ✓ **Turystyka okiem naukowców**
- ✓ **Turystyka w liczbach**
- ✓ **Historie z drogi**
- ✓ **Aktualności i wydarzenia**

Starzenie się społeczeństwa i potencjał do rozwoju silver economy w Polskiej Krajowej Sieci Miast Cittaslow

Proces starzenia się społeczeństwa, widoczny od lat w całej Europie, nabiera coraz większego znaczenia również w Polsce. Zjawisko to ma podwójny charakter: z jednej strony rodzi wyzwania związane z zapewnieniem odpowiedniej opieki zdrowotnej, dostępem do usług publicznych czy aktywizacją zawodową osób starszych, z drugiej – otwiera nowe możliwości rozwoju w ramach tzw. **srebrnej gospodarki** (ang. *silver economy*). Jej ideą jest dostrzeganie w rosnącej liczbie seniorów nie tylko odbiorców usług społecznych, ale także ważnych uczestników życia gospodarczego i społecznego.

Jednym z obszarów, w których koncepcja srebrnej gospodarki może znaleźć praktyczne zastosowanie, są małe miasta należące do **Polskiej Krajowej Sieci Miast Cittaslow**. Sieć ta, powstała w 2007 roku, skupia obecnie 36 miast, które stawiają na lokalność, autentyczność i wysoką jakość życia mieszkańców. Idea „miast, w których dobrze się żyje”, symbolizowana przez pomarańczowego ślimaka, sprzeciwia się pośpiechowi współczesnego świata, promując równowagę między rozwojem gospodarczym, ochroną dziedzictwa kulturowego i środowiska.

W miastach sieci Cittaslow obserwuje się jednak systematyczny wzrost odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym. Między 2015 a 2022 rokiem udział tej grupy w populacji wzrósł średnio z **18%**

do **23,3%**, przy równoczesnym spadku liczby mieszkańców ogółem. Coraz większe jest również obciążenie demograficzne – liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrosła w tych miastach z **28 do 40**, a na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – ze **101 do 131**.

Analizy przeprowadzone przez badaczki z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie wskazują, że potencjał do rozwoju srebrnej gospodarki w miastach Cittaslow jest zróżnicowany. Spośród 36 badanych jednostek (zob. Rys. 1):

- **4 miasta** charakteryzują się **bardzo wysokim potencjałem**,
- **6 – wysokim**,
- **12 – średnim**,
- **9 – niskim**,
- **5 – bardzo niskim**.

Bardzo wysoki potencjał	• Braniewo, Górowo Iławeckie, Lubawa, Olsztyn
Wysoki potencjał	• Jeziorany, Lidzbark Warmiński, Nowe Miasto Lubawskie, Olecko, Pasym, Rzgów
Średni potencjał	• Barczewo, Dobrze Miasto, Głubczyce, Lidzbark, Morąg, Murowana Goślina, Nidzica, Nowy Dwór Gdański, Prudnik, Sierpc, Węgorzewo, Wydminy
Niski potencjał	• Biskupiec, Bisztynek, Działdowo, Gołdap, Orneta, Reszel, Ryn, Sianów, Szczytno
Bardzo niski potencjał	• Bartoszyce, Kisielice, Kalety, Rejowiec Fabryczny, Sępól

Rys. 1. Podział gmin ze względu na ich potencjał do rozwoju srebrnej gospodarki

Oznacza to, że jedynie około jedna trzecia „miast, w których dobrze się żyje” ma obecnie dobre warunki do rozwoju usług i produktów dedykowanych seniorom, podczas gdy pozostałe wymagają intensyfikacji działań w tym zakresie. W wielu przypadkach brakuje wystarczającej liczby przedsiębiorstw kierujących swoją ofertą do osób starszych, a dostęp do usług społecznych pozostaje ograniczony.

Autorki podkreślają, że rozwój srebrnej gospodarki może stać się **nowym kierunkiem specjalizacji miast Cittaslow**, łączącym ideę spowolnienia życia z troską o potrzeby starzejących się mieszkańców. Wymaga to jednak odpowiedniej polityki rozwoju lokalnego, współpracy samorządów z przedsiębiorcami oraz wykorzystania potencjału społeczności lokalnych.

Źródło: Wierzbicka, Farelnek (2024)

W perspektywie dalszych badań wskazuje się na potrzebę pogłębionej analizy czynników sprzyjających rozwojowi srebrnej gospodarki w małych miastach, a także identyfikacji preferencji i potrzeb seniorów w zakresie

oferty usług i aktywizacji społecznej. Zjawisko starzenia się społeczeństwa, choć postrzegane często jako problem, może więc stać się impulsem do innowacyjnych działań rozwojowych, szczególnie tam, gdzie mieszkańcy i władze

lokalne potrafią połączyć troskę o jakość życia z ideą zrównoważonego rozwoju.

Wioletta Wierzbicka

Eliza Farelnek

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Bibliografia:

Bogataj, D., Rogelj, V., Temeljotov Salaj, A. 2021. Social Infrastructure supporting Ambient Assisted Living in a Smart Silver City: Literature Review and Research Agenda. *IFAC-PapersOnLine*, 54(1), 942-947. <https://doi.org/10.1016/j.ifacol.2021.08.111>.

Brodziński, Z., Kurowska, K. 2021. Cittaslow idea as a new proposition to stimulate sustainable local development. *Sustainability*, 13, 5039. <https://doi.org/10.3390/su13095039>.

Farelnek, E., Stanowicka, A., Wierzbicka, W. 2020. *Cittaslow – model rozwoju i współpracy małych miast*. Olsztyn: Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Klimczuk, A. 2021. *The Silver Economy as a Constructive Response in Public Policy on Aging*. In I. B. Bojanić, & A. Erceg (Eds.). *Strategic Approach to Aging Population: Experiences and Challenges*. Osijek: University of Osijek.

Podgórniak-Krzykacz, A., Przywojska, J., Wiktorowicz, J. 2020. Smart and Age-Friendly Communities in Poland. An Analysis of Institutional and Individual Conditions for a New Concept of Smart Development of Ageing Communities. *Energies*, 13, 2268. <https://doi.org/10.3390/en13092268>.

Senetra, A., Szarek-Iwaniuk, P. 2020. Socio-economic development of small towns in the Polish Cittaslow Network – a case study. *Cities*, 103, 102758. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2020.102758>.

Starzenie się ludności w Unii Europejskiej – stan obecny i prognoza. 2018. Warszawa: Kancelaria Senatu.

Trzpiot, G. 2020. Seniors in cities and senior-friendly cities analysis for selected Polish cities – robust taxonomic approach. *Econometrics. Ekonometria. Advances in Applied Data Analysis*, 24(2), 30–40. <https://doi.org/10.15611/eada.2020.2.03>.

Wierzbicka, W., Farelnek, E. 2024. Population Aging and the Potential for Developing a Silver Economy in the Polish National Cittaslow Network. *Sustainability*, 16, 6768. <https://doi.org/10.3390/su16166768>.

Czym jest Cittaslow? – Miasta Dobrego Życia

Cittaslow to międzynarodowy ruch, który powstał we Włoszech w 1999 roku z inicjatywy burmistrzów małych miast zainspirowanych ideą slow food – życia w zgodzie z rytmem natury i lokalną tradycją.

Słowo „**Cittaslow**” łączy włoskie città („miasto”) i angielskie slow („powolny”), co w wolnym tłumaczeniu oznacza „**miasta dobrego życia**”.

Ruch skupia dziś ponad 300 miast w 33 krajach świata, w tym 36 w Polsce, zrzeszonych w Polskiej Krajowej Sieci Miast Cittaslow.

Celem tej inicjatywy jest promowanie zrównoważonego rozwoju małych miast, wspieranie lokalnej tożsamości, wysokiej jakości życia mieszkańców oraz harmonii między człowiekiem a środowiskiem.

Symbol pomarańczowego ślimaka reprezentuje ideę życia „w rytmie slow” – bez pośpiechu, z poszanowaniem tradycji, przyrody i wspólnoty lokalnej.

Miasta należące do sieci realizują projekty z zakresu ekologii, turystyki, kultury i przedsiębiorczości lokalnej, stając się inspirującymi przykładami dla innych ośrodków.

🕒 *Cittaslow to nie tylko ruch miejski – to filozofia życia, która uczy, że rozwój można osiągać powoli, ale mądrze.*

Opracowanie grafiki: dr hab. Elżbieta Roszko-Wójtowicz, prof. UŁ

Kilka słów o turystyce przyrodniczej

Turystyka przyrodnicza to forma podróżowania, której głównym celem jest kontakt z naturą – zarówno tą dziką i nieprzekształconą, jak i częściowo zmienioną przez człowieka. Turyści wybierając tę formę aktywności pragną poznawać walory środowiska naturalnego, doświadczać piękna krajobrazów, obserwować rośliny, zwierzęta i zjawiska przyrodnicze, a także zdobywać wiedzę oraz przeżycia o charakterze estetycznym, emocjonalnym i duchowym. Przyroda staje się tu nie tylko tłem wyjazdu, lecz głównym jego celem i inspiracją.

wicką już w latach 90. XX wieku, turystyka przyrodnicza to świadome podróże do cennych obszarów przyrodniczych, mające na celu poznanie, samorealizację i inspirację, przy jednoczesnym poszanowaniu integralności odwiedzanego ekosystemu i jego bioróżnorodności.

Turystyka ta może przybierać wiele form – od wędrówek pieszych po parkach narodowych, przez obserwację ptaków, udział w safari fotograficznym, po wyprawy polarne czy wizyty w ogrodach botanicznych i arboretach. Ważną cechą turystyki przyrodniczej jest jej związek z edukacją

jący ochronę środowiska i rozwój lokalnych społeczności.

Rozwój turystyki przyrodniczej w Polsce

Rozwój turystyki przyrodniczej rozpoczął się już w XIX wieku jako odpowiedź na skutki industrializacji i urbanizacji. Współcześnie, wobec narastających problemów ekologicznych, ta forma turystyki nabiera nowego znaczenia.

Turystyka przyrodnicza w Polsce rozwija się w dynamicznym tempie i staje się jedną z kluczowych form wypoczynku wybieranych przez Polaków. Jej popularność wynika zarówno z bogactwa naturalnego kraju, jak i ze zmieniających się potrzeb społecznych. Na rozwój tej gałęzi turystyki wpływają również czynniki ekonomiczne. Zmiany w dochodach i cenach usług turystycznych decydują o wyborze kierunków i form wypoczynku. Polacy coraz częściej poszukują aktywnego odpoczynku w harmonii z naturą, który pozwala zregenerować siły i zadbać o zdrowie psychiczne oraz fizyczne (rys. 1).

Wszystkie te czynniki – przyrodnicze, społeczne, ekonomiczne i kulturowe – sprawiają, że turystyka przyrodnicza w Polsce ma ogromny potencjał. Jeśli rozwój będzie przebiegał w sposób zrównoważony, uwzględniający ochronę przyrody i edukację ekologiczną, może stać się jednym z filarów polskiej turystyki i jednocześnie sposobem na poprawę jakości życia mieszkańców.

Jej organizacja musi uwzględniać zasady zrównoważonego rozwoju, minimalizować negatywne oddziaływanie na środowisko i promować odpowiedzialne postawy wśród turystów. Dzięki róż-

norodnym formom i motywacjom – od potrzeby kontaktu z naturą, przez pasje fotograficzne, po chęć odkrywania „terra incognita” – turystyka przyrodnicza ma ogromny potencjał rozwoju. To nie tylko sposób spędzania wolnego czasu, ale także droga do lepszego zrozumienia świata przyrody i naszego w nim miejsca.

Edukacja ekologiczna – szansa na rozwój turystyki przyrodniczej

Edukacja ekologiczna odgrywa kluczową rolę w promowaniu świadomego i odpowiedzialnego kontaktu z naturą. To nie tylko przekazywanie wiedzy o przyrodzie, ale przede wszystkim budowanie

Dzięki temu edukacja ekologiczna staje się fundamentem zrównoważonego rozwoju – ucząc o tym, jak chronić zasoby przyrody, nie rezygnując z ich mądrego wykorzystania. Zajęcia terenowe pobudzają ciekawość, aktywizują uczestników i pozwalają na głębsze przeżycie – a to właśnie emocje i osobiste doświadczenia sprzyjają trwałemu przyswajaniu wiedzy. Najczęściej realizowane są w formie lekcji przyrodniczych, spacerów po ścieżkach edukacyjnych, gier terenowych czy warsztatów z leśnikami.

Jak pokazuje poniższa grafika (rys. 2), edukacja ekologiczna może przybierać różnorodne formy, łącząc różne aspekty kontaktu z naturą.

Miasto jako przestrzeń turystyki przyrodniczej

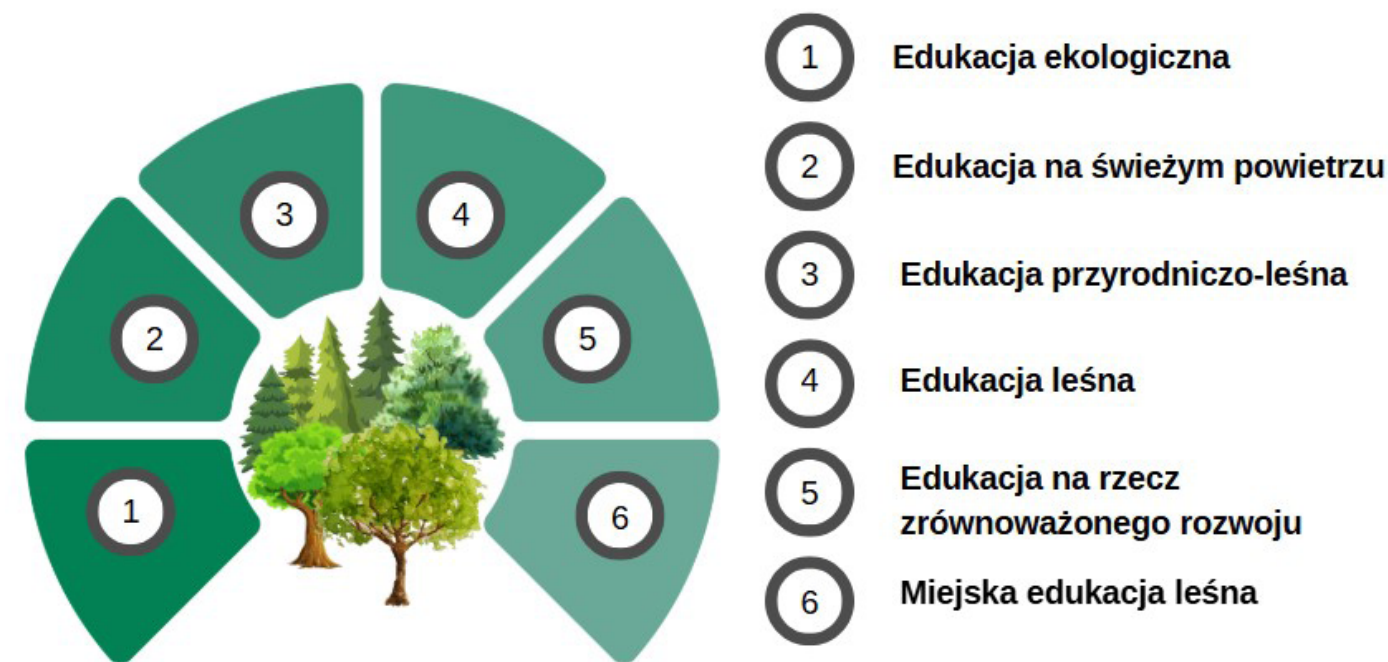
Współczesne miasta stają się nie tylko centrami życia gospodarczego i społecznego, lecz także przestrzeniami, w których coraz częściej rozwija się turystyka przyrodnicza. Idea zrównoważonego rozwoju, obecna w najważniejszych dokumentach strategicznych takich jak Nowa Karta Lipska czy Agenda 2030, wskazuje, że rola przyrody w mieście ma charakter wielowymiarowy: ekologiczny, społeczny, gospodarczy i kulturowy. Rozwój turystyki opartej na naturze w środowisku zurbanizowanym wpisuje się w szersze procesy transformacji miejskiej – od modelu przemysłowego w stronę „zielo-

Rys. 1. Czynniki rozwoju turystyki przyrodniczej w Polsce

W literaturze przedmiotu turystyka przyrodnicza bywa określana wieloma terminami – m.in. jako *nature tourism*, *ecotourism*, *green tourism* czy *wildlife tourism*. Wszystkie te pojęcia łączy jeden wspólny element – motywacja poznawcza oraz chęć przebywania w środowisku naturalnym. W polskiej definicji zaproponowanej przez A. Krzymowską-Kostro-

i rekreacją – często łączy bowiem naukę z wypoczynkiem. Turyści zdobywają wiedzę o środowisku, uczą się postaw proekologicznych, a jednocześnie regenerują siły fizyczne i psychiczne. Z tego względu turystyka przyrodnicza coraz częściej traktowana jest jako istotny segment rynku turystycznego – nie tylko przynoszący korzyści gospodarcze, ale również wspiera-

Rys. 2. Kategorie edukacji związanej z przyrodą i środowiskiem

wrażliwości na jej piękno i kruchość. Obszary naturalne – takie jak lasy, parki narodowe, rezerваты przyrody czy łąki – oferują wyjątkowe warunki do prowadzenia zajęć edukacyjnych. W ich otoczeniu można bezpośrednio doświadczać różnorodności biologicznej, obserwować zjawiska przyrodnicze i lepiej zrozumieć zależności panujące w ekosystemach.

Każda z tych kategorii odpowiada na inne potrzeby odbiorców – od dzieci i młodzieży, po dorosłych i seniorów. Szczególne znaczenie mają aktywne formy zajęć, które bazują na bezpośrednim kontakcie uczestnika z naturą i wymagają jego zaangażowania. Takie doświadczenia nie tylko uczą, ale również inspirują do działania i troski o środowisko.

nych miast” (green cities) (rys. 3), zapewniających mieszkańcom i turystom dostęp do parków, terenów leśnych czy rewitalizowanych przestrzeni poprzemysłowych.

Przykłady takich działań obejmują tworzenie parków kieszonkowych, zielonych dachów czy linearnych parków wzdłuż dawnych tras kolejowych i rzek. Rozwiązania te pełnią zarówno funkcje ekologicz-

Rys. 3. Ogród na dachu Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego (fot. Agata Kobylka)

ne (retencja wody, pochłanianie CO₂, zwiększanie bioróżnorodności), jak i społeczne (miejsce spotkań, rekreacji, edukacji przyrodniczej) (rys. 4). Ruch Cittaslow czy koncepcja „slow tourism” dodatkowo podkreślają, że tempo miejskiego życia można harmonijnie łączyć z doświadczeniem natury i lokalnej kultury.

Turystyka przyrodnicza w mieście ma jednak swoje ograniczenia. Należą do nich m.in. konflikty przestrzenne związane z zabudową, presja inwestycyj-

na, zanieczyszczenie środowiska, a także bariery prawne i społeczne. Pomimo tego, przy odpowiednim planowaniu i partycypacji mieszkańców, miasta mogą stać się pełnoprawnymi destynacjami turystyki przyrodniczej. Rozwój takich działań sprzyja nie tylko poprawie jakości życia mieszkańców, lecz także zwiększa konkurencyjność turystyczną miast, które coraz częściej chcą być postrzegane jako atrakcyjne miejsca odpoczynku i edukacji przyrodniczej.

Dziedzictwo przyrodnicze jako fundament turystyki wiejskiej

Obszary wiejskie w Polsce obejmują ponad 90% powierzchni kraju i są zamieszkiwane przez znaczną część społeczeństwa. To właśnie one stanowią przestrzeń, w której turystyka przyrodnicza rozwija się najbardziej naturalnie. Dziedzictwo przyrodnicze – krajobrazy, lasy, rzeki, jeziora czy obszary chronione – pełni rolę podstawowego zasobu budujące-

go atrakcyjność turystyczną wsi. W oparciu o te zasoby powstają zróżnicowane formy aktywności: ekoturystyka, agroturystyka, birdwatching, biwakowanie, ziołolecznictwo czy turystyka zdrowotna i wellness.

turystyka wiejska nie ogranicza się do biernego wypoczynku, ale może być aktywną formą poznawania dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

W ostatnich latach obserwuje się rosnące znaczenie inicjatyw,

Turystyka i edukacja na obszarach parków narodowych

Parki narodowe stanowią cenne obszary przyrodnicze w Polsce i pełnią podwójną rolę – są

Rys. 5. Edukacyjny Ogród Ziołowy w Manufakturze Zielarskiej Krainy Rumianku w Hołowni (fot. Agata Kobylka)

Turystyka przyrodnicza na wsi pełni wielorakie funkcje:

- ekonomiczną – poprzez tworzenie miejsc pracy i dywersyfikację źródeł dochodu poza rolnictwem,
- społeczną – wzmacniając lokalne wspólnoty i podtrzymując tradycje,
- edukacyjną – uświadamiając turystom i mieszkańcom znaczenie ochrony środowiska,
- zdrowotną – zapewniając regenerację fizyczną i psychiczną dzięki kontaktowi z naturą.

Warto podkreślić, że odpowiednio prowadzona turystyka wiejska przyczynia się także do ochrony bioróżnorodności i krajobrazów kulturowych.

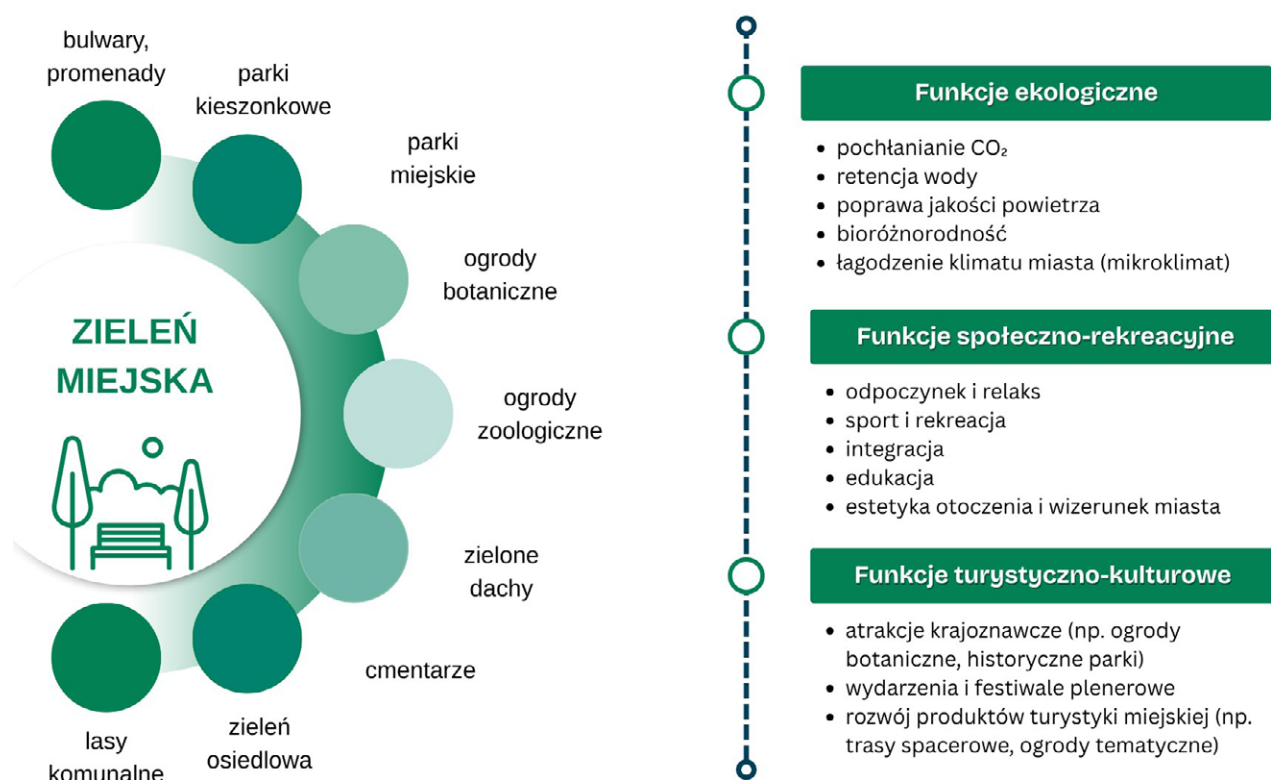
Ważnym kierunkiem rozwoju jest łączenie turystyki z edukacją przyrodniczą oraz promocją lokalnych produktów. Szlaki tematyczne, wioski tematyczne, gospodarstwa agroturystyczne, zagrody edukacyjne czy festyny związane z tradycyjnymi wyrobami (miód, zioła, owoce leśne) pokazują, że

które łączą dziedzictwo przyrodnicze z elementami kulturowymi i edukacyjnymi. **Wioski tematyczne** są tego doskonałym przykładem – bazują na lokalnych zasobach przyrodniczych i kulturowych, tworząc spójną narrację wokół wybranego motywu, np. ziół, pszczelarstwa, rzek czy dawnych rzemiosł (rys. 5). Dzięki temu wieś staje się nie tylko miejscem wypoczynku, ale także przestrzenią edukacji, animacji społecznej i promocji lokalnej tożsamości.

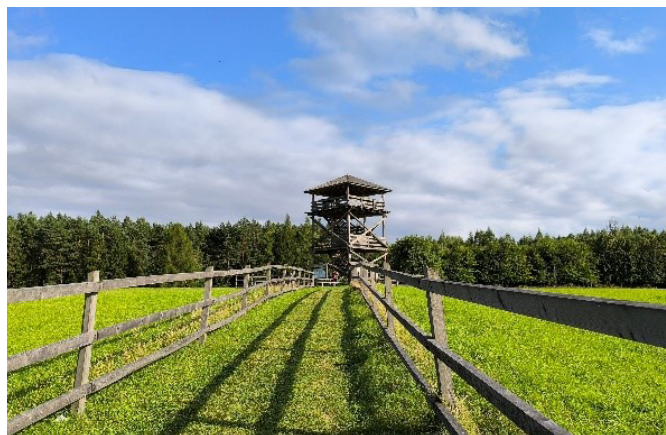
Podobną funkcję pełnią **zagrody edukacyjne**, które umożliwiają bezpośredni kontakt z przyrodą i codziennością życia wiejskiego. Oferują warsztaty dla dzieci, młodzieży i dorosłych, wprowadzając uczestników w świat tradycyjnych upraw, hodowli zwierząt czy wytwarzania lokalnych produktów. Takie doświadczenia budują świadomość ekologiczną, uczą szacunku do pracy na roli i ukazują powiązania między człowiekiem a środowiskiem naturalnym.

zarówno przestrzenią ochrony różnorodności biologicznej, jak i miejscem edukacji oraz turystyki. Z jednej strony ich głównym zadaniem jest zachowanie unikalnych ekosystemów, siedlisk i gatunków, z drugiej natomiast – udostępnianie ich społeczeństwu w sposób bezpieczny i zrównoważony (rys. 6). Ta podwójna funkcja rodzi wyzwania, ponieważ rozwój ruchu turystycznego może generować presję na środowisko, a jednocześnie stanowi podstawę budowania świadomości ekologicznej i wspiera rozwój lokalnych społeczności.

Turystyka w parkach narodowych przybiera różne formy. Najczęściej są to piesze wędrówki po szlakach, obserwacja fauny i flory, wycieczki rowerowe czy aktywności wodne na wyznaczonych akwenach. Coraz większą popularnością cieszą się także specjalistyczne formy turystyki, takie jak birdwatching (rys. 7), fotografia przyrodnicza czy sylwanoterapia. Warto podkreślić, że działalność turystyczna w parkach jest ściśle

Rys. 4. Zieleni miejska – rodzaje i funkcje

Rys. 6. Wieża widokowa Biała Góra w Roztoczańskim Parku Narodowym (po lewej), widok z wieży (po prawej) (fot. Agata Kobyłka)

regulowana – liczba tras, strefy ochrony czy dopuszczalne formy aktywności muszą być dostosowane do wymogów ochrony przyrody. Oznacza to, że turysta korzystający z tej przestrzeni staje się jednocześnie uczestnikiem procesu ochrony, podporządkowując się zasadom i ograniczeniom.

Równie ważny jak turystyka jest wymiar edukacyjny. Parki narodowe w Polsce prowadzą szeroko zakrojone działania edukacyjne: organizują lekcje terenowe dla szkół, warsztaty przyrodnicze, wystawy w centrach edukacyjnych, a także programy wolontariatu. Dzięki temu parki stają się „żywymi laboratoriami” przyrody, w których uczestnicy uczą się rozumienia procesów ekologicznych, znaczenia bioróżnorodności oraz odpowiedzialnych postaw wobec środowiska. Edukacja w bezpośrednim kontakcie z naturą ma szczególne znaczenie – pozwala na przeżycie doświadczeń, które trudno przekazać w tradycyjnej sali lekcyjnej.

Turystyka i edukacja w parkach narodowych wzajemnie się uzupełniają. Odpowiednio zaplanowana infrastruktura turystyczna (ścieżki dydaktyczne, tablice informacyjne, punkty widokowe) wspiera proces poznawania przyrody, a działania edukacyjne

zwiększają akceptację dla ograniczeń związanych z ochroną środowiska. W rezultacie parki narodowe pełnią funkcję nie tylko miejsc rekreacji i odpoczynku, ale także przestrzeni kształtujących wrażliwość ekologiczną kolejnych pokoleń. Ich rola w systemie turystyki przyrodniczej jest zatem nie do przecenienia – stanowią przykład harmonijnego łącenia ochrony dziedzictwa przyrodniczego z odpowiedzialnym korzystaniem z jego walorów.

Monitoring rekreacyjnego wykorzystania terenów przyrodniczych

Coraz więcej osób spędza wolny czas na łonie natury – w lasach, parkach czy rezerwach. To naturalna potrzeba, bo kontakt z przy-

rodą sprzyja zdrowiu i dobremu samopoczuciu. Problem pojawia się wtedy, gdy odwiedzających jest za dużo. Zbyt intensywne użytkowanie przyrody może prowadzić do zadeptywania roślin, niszczenia gleby, śmiecenia czy ogólnego przeciążenia ekosystemu. Dlatego ważne jest, aby osoby odpowiedzialne za takie tereny wiedziały nie tylko, jakie są tam zasoby przyrodnicze, ale też jak wiele osób z nich korzysta i w jaki sposób.

Właśnie temu służy monitoring rekreacyjnego wykorzystania terenów. Dzięki niemu można odpowiedzieć na proste, ale kluczowe pytania: kto odwiedza dane miejsce, gdzie dokładnie przebywa, kiedy to się dzieje i jakie aktywności podejmuje. Dodatkowo bada się też, dlaczego ludzie wybierają akurat ten teren, jak długo

Rys. 7. Birdwatching z pomostu widokowego na Jeziorze Moszne (Poleski Park Narodowy) (fot. Agata Kobyłka)

trwa ich wizyta, jakie są ich oczekiwania, ile wydają pieniędzy czy jak oceniają swoje doświadczenia. Takie informacje pozwalają lepiej zrozumieć potrzeby odwiedzających i planować przestrzeń w sposób, który łączy ochronę przyrody z możliwością korzystania z niej przez społeczeństwo.

Ogromną pomocą w tym procesie są dziś nowoczesne technologie. Telefony komórkowe i aplikacje społecznościowe rejestrują tzw. cyfrowe ślady – na przykład zdjęcia z przypisanymi współrzędnymi GPS, trasy biegów czy przejazdów rowerowych, a także aktywności oznaczane w mediach społecznościowych. Tego typu informacje określa się jako VGI (Volunteered Geographic Information), czyli dobrowolnie przekazywane dane geograficzne (rys. 8). To nic innego jak dane przestrzenne, które użytkownicy sami – często nieświadomie – udostępniają, publikując zdjęcie z lokalizacją, zapisując trasę w aplikacji sportowej czy oznaczając swoje

położenie w serwisie społecznościowym.

Dane VGI mogą przyjmować różną formę, zwaną geometrią. Mogą być punktowe (np. fotografia wykonana w konkretnym miejscu), liniowe (zapisana trasa biegu, wędrówki czy wycieczki rowerowej) albo obszarowe (np. mapa podzielona na kwadraty pokazujące natężenie wizyt w różnych częściach parku). Dzięki takiemu zróżnicowaniu można bardzo dokładnie prześledzić, które miejsca cieszą się największym zainteresowaniem i jak rozkłada się ruch turystyczny w przestrzeni.

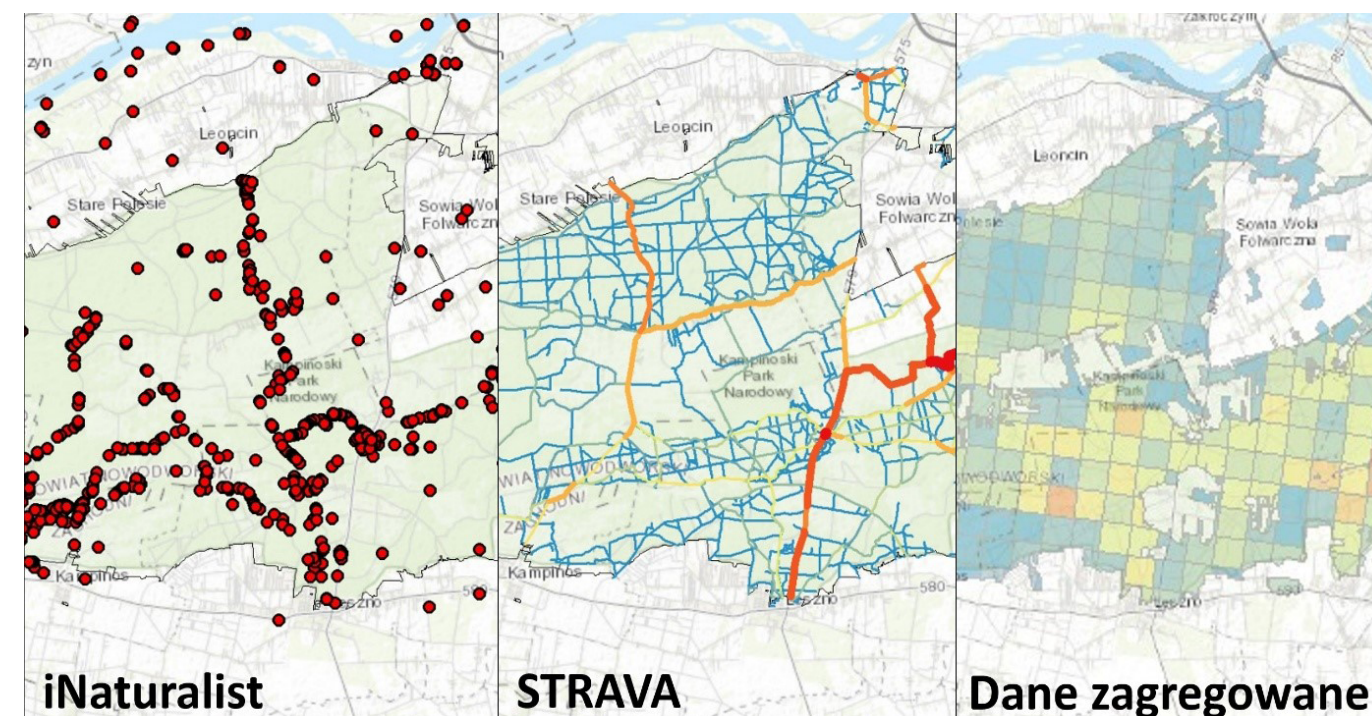
Tego typu dane są dziś bezcenne dla zarządców terenów przyrodniczych. Pozwalają określić natężenie ruchu, przewidzieć potencjalne zagrożenia dla środowiska i zaplanować działania, takie jak wyznaczenie ścieżek, rozmieszczenie infrastruktury czy ograniczenie dostępu w najbardziej wrażliwych miejscach. Monitoring daje więc realną szansę na to, by chronić przyrodę przed

nadmierną eksploatacją, a jednocześnie umożliwiać ludziom korzystanie z jej uroków w sposób bezpieczny i zrównoważony.

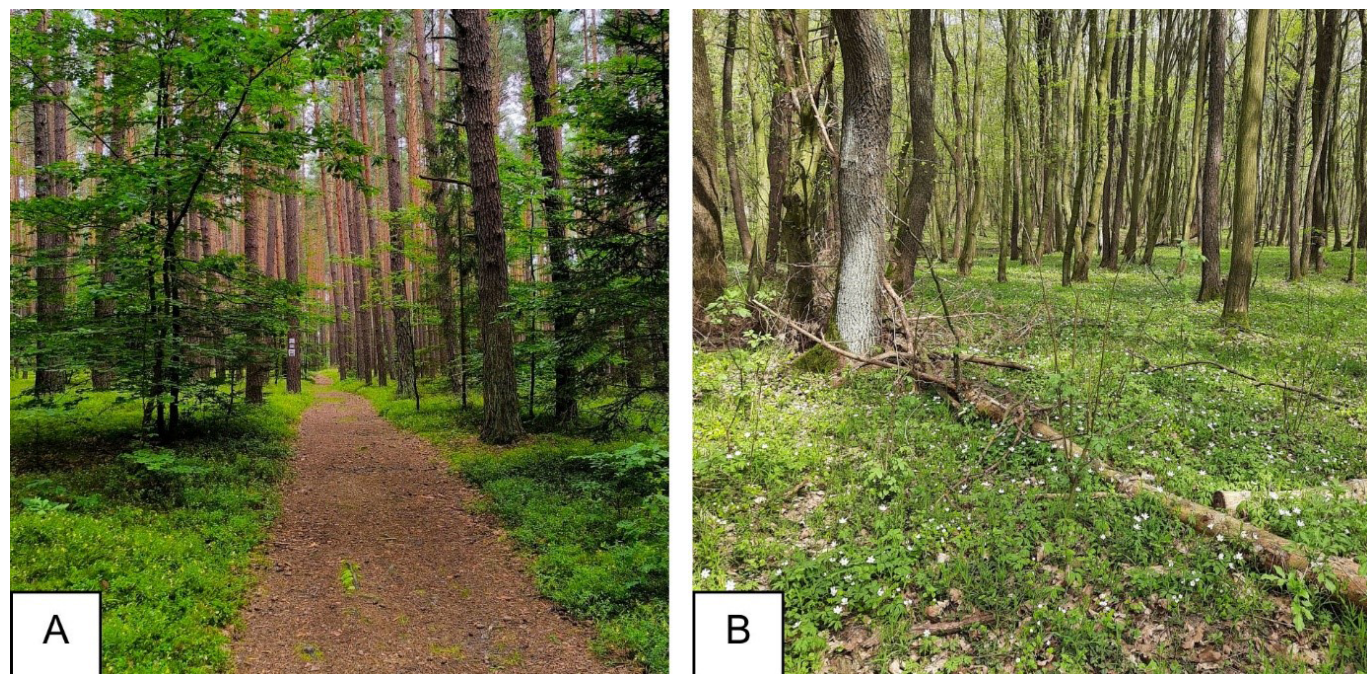
Rekreacyjna funkcja lasów – potencjał i preferencje społeczeństwa

Jeszcze do końca XIX wieku las kojarzył się przede wszystkim z miejscem, z którego pozyskuje się drewno. Dziś jego rola jest znacznie szersza – oprócz funkcji produkcyjnej i ochronnej (takich jak ochrona wód, gleb czy klimatu), coraz większe znaczenie zyskuje funkcja społeczna. Lasy stają się przestrzenią odpoczynku, rekreacji, edukacji przyrodniczej czy nawet aktywności kulturalnej. Szczególnie ważne jest to w przypadku mieszkańców miast, którzy często tylko w lesie mogą na chwilę oderwać się od miejskiego zgiełku i poczuć kontakt z naturą.

Możliwości lasu do pełnienia funkcji rekreacyjnej zależą od wielu czynników. Ważne są cechy

Rys. 8. Zróżnicowanie geometrii danych VGI

Rys. 9 Przykładowe typy lasu przystosowane do rekreacji (A) w Rostoczańskim Parku Narodowym (fot. Agata Kobylka) oraz (B) Nadleśnictwie Włodawa (fot. Natalia Korcz)

samego drzewostanu, takie jak wiek drzew, skład gatunkowy czy gęstość (rys. 9). Istotny jest również typ siedliskowy lasu, rzeźba terenu, obecność jezior czy rzek, a także bliskość miast i infrastruktury turystycznej. Inaczej będzie postrzegany stary, zróżnicowany gatunkowo las z pagórkowatym terenem i widokiem na jezioro, a inaczej młodnik położony daleko od szlaków komunikacyjnych.

Aby dobrze zarządzać lasami, opracowano różne metody oceny ich przydatności dla rekreacji. Najczęściej lasy dzieli się na kategorie – od najbardziej atrakcyjnych i obciążonych dużym ruchem turystycznym, po te mało uczęszczane, wymagające ochrony albo całkowicie wyłączone z użytkowania rekreacyjnego. Kryteriami oceny są m.in. atrakcyjność krajobrazu, dostępność komunikacyjna, obecność form ochrony przyrody, walory przyrodnicze i krajobrazowe czy stan drzewostanu.

W praktyce spotyka się podziały na pięć klas – od terenów o bardzo dużej wartości rekreacyjnej (najczęściej w pobliżu dużych

aglomeracji lub w rejonach turystycznych), po tereny, które nie są atrakcyjne dla wypoczynku, albo muszą być czasowo wyłączone z użytkowania (np. młodniki, uprawy czy miejsca zagrożone pożarem). Oprócz oceny przydatności samego lasu, ważna jest też estetyka krajobrazu – np. różnorodność gatunkowa, kolorystyka drzew, struktura koron czy obecność runa. Wszystko to wpływa na to, jak ludzie postrzegają dane miejsce i czy uznają je za przyjazne do spacerów, biegania czy rodzinnego wypoczynku.

W ostatnich latach metody oceny stają się coraz bardziej szczegółowe i dostosowane do lokalnych warunków. Ocenia się już nie tylko całe obręby leśne, ale także pojedyncze fragmenty – wydzielone leśne. Dzięki temu możliwe jest mapowanie potencjału rekreacyjnego lasów na różnych skalach: od krajowej po lokalną. Takie podejście pozwala z jednej strony chronić cenne przyrodniczo obszary, a z drugiej wskazywać miejsca, które najlepiej nadają się do rekreacji.

Kąpiele leśne – shinrin-yoku jako droga do zdrowia i równowagi

Koncepcja kąpiel leśnych, znanych w Japonii jako shinrin-yoku, oznacza dosłownie „zanurzenie w lesie”. Idea narodziła się w latach 80. XX wieku, kiedy zaczęto badać wpływ środowiska leśnego na zdrowie człowieka. Już wtedy udowodniono, że spacer wśród drzew obniża poziom stresu i poprawia samopoczucie. W praktyce kąpiele leśne polegają na spokojnym spacerze w lesie, świadomym oddychaniu i otwieraniu się na wszystkie zmysły – zapach, dźwięk, dotyk i obraz otaczającej natury.

Choć współczesna forma shinrin-yoku ma swoje korzenie w badaniach naukowych, sama idea harmonii człowieka z naturą jest obecna w Japonii od wieków. Czerpie ona z filozofii zen, shintoizmu i lokalnych tradycji, które traktują naturę jako źródło zdrowia i duchowej równowagi. Podobne podejście spotkać można też w Europie pod pojęciem sylwoterapii czy „drzewolecznictwa”, które kojarzą się z terapeutycznym działaniem lasu.

Dziś kąpiele leśne zyskują popularność na całym świecie. Badania pokazują, że regularne obcowanie z naturą wpływa korzystnie zarówno na zdrowie psychiczne, jak i fizyczne. Uczestnicy takich praktyk odczuwają obniżenie stresu, spadek napięcia i zmęczenia, poprawę nastroju, a także większą witalność i energię do działania. Spacer w lesie wzmacnia układ odpornościowy, wspierają koncentrację i kreatywność oraz pomagają w walce z bezsennością.

Coraz częściej praktyka ta jest także aktywnie promowana (rys. 10). W wielu krajach wprowadzono tzw. „zielone recepty”, czyli zalecenia lekarzy dotyczące spędzania czasu w naturze jako formy terapii i profilaktyki zdrowotnej. W Polsce również pojawiają się inicjatywy popularyzujące shinrin-yoku – powstają specjalne ścieżki leśne oraz centra terapii leśnej, a branża turystyczna tworzy oferty wyjazdów i pobytów opartych

na tej formie relaksu. Promocja kąpiel leśnych nie tylko wspiera zdrowie społeczeństwa, ale też rozwija turystykę przyrodniczą i buduje większą świadomość ekologiczną.

Wielu badaczy mówi wręcz o „deficycie natury” – zjawisku, które objawia się spadkiem jakości życia i pogorszeniem zdrowia psychicznego u osób zbyt rzadko przebywających w naturalnym środowisku. Kąpiele leśne są prostą i naturalną odpowiedzią na ten problem – nie wymagają specjalistycznego sprzętu ani dużych

nakładów finansowych, a dostępne są dla każdego, kto ma możliwość wejścia do lasu. W Polsce również pojawiają się inicjatywy popularyzujące shinrin-yoku – powstają specjalne ścieżki leśne oraz centra terapii leśnej, a branża turystyczna tworzy oferty wyjazdów i pobytów opartych

na tej formie relaksu. Promocja kąpiel leśnych nie tylko wspiera zdrowie społeczeństwa, ale też rozwija turystykę przyrodniczą i buduje większą świadomość ekologiczną.

Rys. 10 Sposoby promocji kąpiel leśnych

W dobie szybkiego tempa życia, powszechnej cyfryzacji i urbanizacji, kontakt z naturą staje się szczególnie potrzebny. Wielu badaczy mówi wręcz o „deficycie natury” – zjawisku, które objawia się spadkiem jakości życia i pogorszeniem zdrowia psychicznego u osób zbyt rzadko przebywających w naturalnym środowisku. Kąpiele leśne są prostą i naturalną odpowiedzią na ten problem – nie wymagają specjalistycznego sprzętu ani dużych

na tej formie relaksu. Promocja kąpiel leśnych nie tylko wspiera zdrowie społeczeństwa, ale też rozwija turystykę przyrodniczą i buduje większą świadomość ekologiczną.

Podsumowanie

Turystyka przyrodnicza staje się jednym z najważniejszych trendów współczesnej turystyki – odpowiada na potrzeby zdro-

narzędziem równowagi – łącząc człowieka z naturą, wspierając lokalne społeczności i chroniąc zasoby przyrodnicze dla przyszłych pokoleń. To nie tylko forma wypoczynku, lecz także droga do zrozumienia, że nasze zdrowie, dobrostan i rozwój zależą od harmonii z naturą.

Julia Wojciechowska-Solis,
Agata Kobylka,
Mariusz Ciesielski,
Natalia Korcz

Sezon urlopowy 2025 wyraźnie pokazał, że Polacy coraz sprawniej dopasowują swoje plany wakacyjne do cen i warunków pogodowych. Dane Travelist.pl wskazują, że liczba krajowych rezerwacji noclegów wzrosła o 6% w porównaniu z ubiegłym rokiem. Największym zwycięzcą okazały się góry, które odnotowały aż 27-procentowy skok popularności. Nadmorskie kurorty straciły 4% zainteresowania, choć wciąż minimalnie prowadzą w rankingu – 38% wszystkich rezerwacji wobec 37% przypadających na góry. Jeszcze rok wcześniej różnica była zdecydowanie większa i wyniosła 11 punktów procentowych.

jeziorami (720 zł) i w górach (670 zł). Najbardziej budżetową opcją były miasta, gdzie średni koszt wyniósł 500 zł, choć to właśnie tam ceny skoczyły najmocniej – aż o 13% r/r. Pod względem kierunków prym wiodły znane kurorty – Kołobrzeg, Gdańsk, Międzyzdroje, a w górach Szklarska Poręba i Karpacz. Największą grupę podróżnych stanowiły rodziny z dziećmi (64% rezerwacji). Polacy coraz chętniej wybierali pakiety z wyżywieniem – śniadaniem i obiadem (65% rezerwacji). Średnia długość urlopu ponownie się skróciła i wyniosła 3,9 nocy. Dla wielu osób kluczowe stało się poczucie wygody

[cji_%E2%80%93_gory_w_gore_baltyk_z_lekkim_spadkiem.html](https://www.waszturystyka.pl/nocowanie-pl-trudny-sezon-letni-2025-dla-branzy-noclegowej/)

Polscy hotelarze podsumowali tegoroczne wakacje i ich opinie nie napawają optymizmem. Jak wynika z ankiety portalu Nocowanie.pl, ponad połowa właścicieli obiektów noclegowych oceniła miniony sezon jako słaby lub bardzo słaby. Kolejne 24% wskazało na średnie rezultaty, a jedynie 19% uznało lato za w pełni udane. W badaniu, które objęło ponad 300 hoteli, pensjonatów i apartamentów z całego kraju, aż 31% respondentów określiło ruch turystyczny jako bardzo niski w porównaniu

roku, część je obniżyła, a dodatkowo część obiektów zainwestowała w nowe atrakcje wellness – sauny, jacuzzi czy strefy relaksu. Coraz większym zainteresowaniem cieszą się obiekty oferujące wyższy standard i dodatkowe udogodnienia, takie jak apartamenty z aneksem kuchennym czy hotele rodzinne. Nadal popularne pozostają jednak klasyczne pokoje gościnne czy domki letniskowe. Najczęściej wybierano krótkie pobyty, nie dłuższe niż pięć dni, a dominującą grupą klientów były rodziny z dziećmi. Ankieta potwierdziła również wzrost znaczenia turystów zagranicznych. Ponad połowa hoteli i pensjonatów obsłużyła gości spoza Polski – zwykle stanowili oni do 10% wszystkich rezerwacji, ale w co dziesiątym obiekcie ich udział sięgał 10–20%. Plany na jesień i zimę 2025 zakładają stabilizację cen w 67% obiektów, a 22% przedsiębiorców rozważa ich niewielkie podwyżki. Inwestycje mają koncentrować się na modernizacji pokoi, tworzeniu udogodnień dla rodzin z dziećmi i rowerzystów oraz na rozbudowie stref wellness. Największymi wyzwaniami pozostają mniejszy ruch turystyczny, wysokie koszty prowadzenia działalności i rosnąca konkurencja. Mimo chłodnej oceny wakacji, część hotelarzy patrzy w przyszłość z umiarkowaną nadzieją – 45% spodziewa się podobnego obłożenia jesienią i zimą jak rok wcześniej. Co ważne, aż 95% turystów zadeklarowało pełne zadowolenie z obiektu, w którym spędziło wakacje.

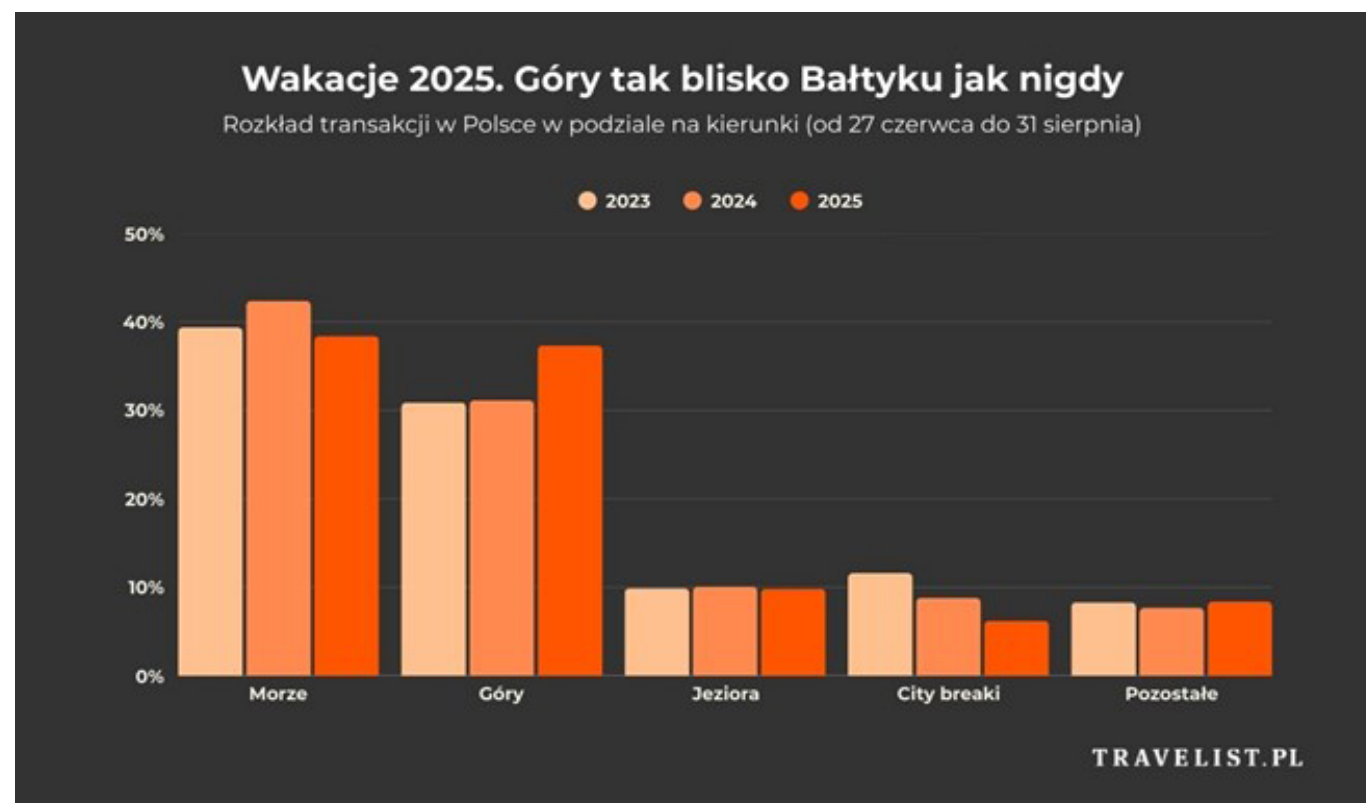
<https://www.waszturystyka.pl/nocowanie-pl-trudny-sezon-letni-2025-dla-branzy-noclegowej/>

W dniu 16.06.2025 odbył się webinar zatytułowany „Przyszłość turystyki – wyzwania dla sektora

hotelarskiego”, w którym udział wzięli przedstawiciele firm należących do sektora turystycznego. Webinar poprowadziła członkini zespołu projektowego dr hab. Agnieszka Stanimir, prof. UEW.

sieniu do ich oczekiwań względem branży turystycznej.

Ważnym elementem podjętej, w trakcie webinaru dyskusji, była kwestia rozwoju sektora turystycznego, który nie będzie się mógł

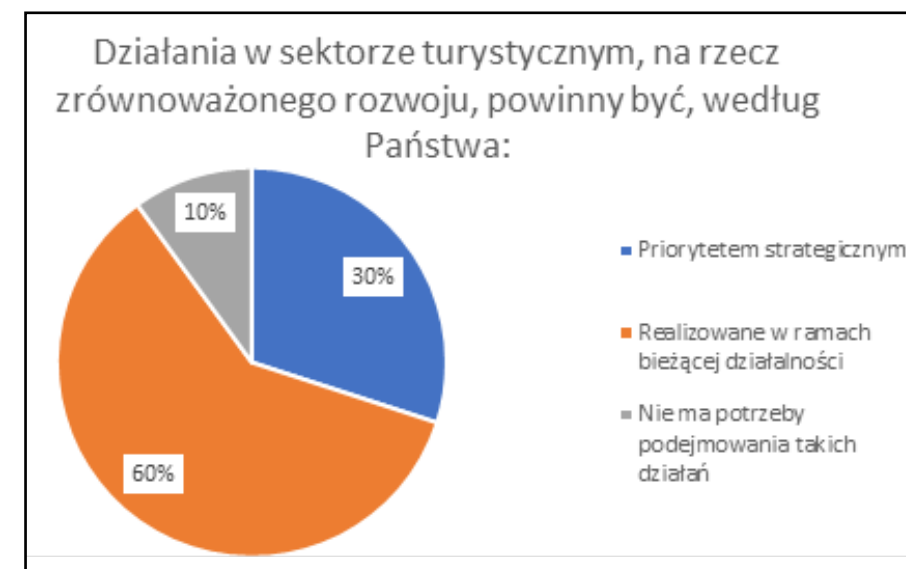

Na wybory turystów największy wpływ miały dwa czynniki – kapryśna aura i rosnące ceny. W lipcu noclegi nad Bałtykiem kosztowały średnio o 14% więcej niż rok temu. W całym sezonie ceny w Polsce podniosły się średnio o 4%. Najdrożej wciąż było nad morzem (ok. 760 zł za noc w hotelach 4–5*), następnie nad

i przewidywalności kosztów. Krótsze, ale lepiej zorganizowane wyjazdy pomagają kontrolować budżet, a obiekty oferujące dodatkowe atrakcje, tj. basen czy spa, gwarantują satysfakcję z wypoczynku.

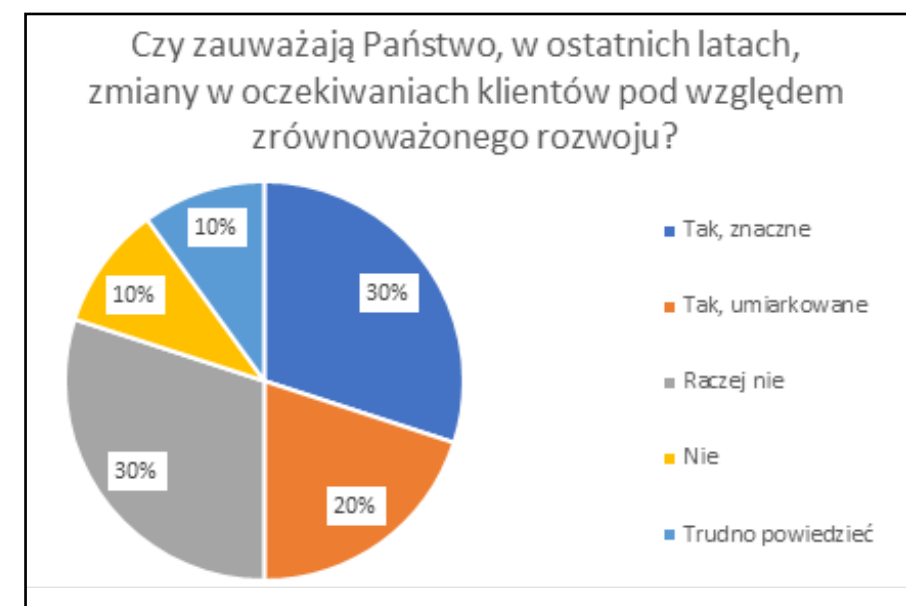
https://wiadomosciturytyczne.pl/aktualnosci/9488,,0,polacy_elastyczni_w_planowaniu_waka-

z rokiem 2024. Kolejne 26% również oceniło go negatywnie, 24% zachowało neutralną opinię, a niespełna 20% miało pozytywne doświadczenia. Najczęściej stosowaną strategią w sezonie 2025 były obniżki i promocje cenowe oraz kampanie w social mediach. Wielu właścicieli zdecydowało się utrzymać stawki na poziomie ubiegłego

Z przeprowadzonej wśród uczestników ankiety jasno wynika, że mają oni świadomość konieczności realizacji celów zrównoważonego rozwoju w sektorze turystycznym.

odbywać bez uwzględnienia postulatów zrównoważonego rozwoju. Wszyscy obecni na webinarze przedsiębiorcy, mają świadomość faktu, że preferencje konsumentów

Tylko niewielka część respondentów (10%) nie zauważa potrzeby wdrażania takich działań do bieżącego funkcjonowania.

Prawie połowa ankietowanych już w tej chwili zauważa zmiany postaw konsumenckich w odnie-

zmieniają się, a dotyczy to szczególnie zmian po okresie pandemii Covid-19. To, z kolei powoduje zmiany postaw konsumenckich w kierunku turystyki zrównoważonej, na które branża turystyczna powinna reagować z wyprzedzeniem

Tym razem, zamiast opowieści o podróżach tekst o Centrum Historii Zajezdnia we Wrocławiu. Realizując założenia turystyki zrównoważonej, warto zauważyć ofertę turystyczną, która jest w zasięgu ręki. Nie musimy udawać się w daleką podróż, aby poznawać ciekawe miejsca. Dzięki takim inicjatywom jak Centrum Historii Zajezdnia, możemy zapoznać się z historią i kulturą miejsc, w których mieszkamy, a o których często niewiele wiemy.

Centrum Historii Zajezdnia – odkrywaj Wrocław w duchu zrównoważonej turystyki

W świecie pełnym pośpiechu i powierzchownych atrakcji, coraz więcej podróżników poszukuje autentycznych i wartościowych doświadczeń. Centrum Historii Zajezdnia we Wrocławiu to idealny przykład tego, jak turystyka może być zarówno fascynującą przygodą, jak i elementem świadomego podróżowania.

Wystawa stała „Wrocław 1945–2016” to nie tylko interaktywna podróż przez historię miasta, ale także opowieść o ludziach, którzy je tworzyli – przybyszach z różnych stron Polski i Kresów Wschodnich, budujących powojenny Wrocław od nowa. To szansa na głębsze

zrozumienie przemian społecznych, kulturowych i politycznych, które ukształtowały dzisiejsze oblicze regionu.

Zwiedzając Zajezdnię, nie tylko poznasz lokalną historię – stajesz się jej częścią. Wspierasz również lokalne inicjatywy, dziedzictwo kulturowe i edukację. W duchu

idei promowanej przez Akademię Zrównoważonej Turystyki, nasza instytucja wypełnia lukę między oczekiwaniami odwiedzających a ofertą kulturalną regionu, promując wartościowe i świadome formy podróżowania.

Zajezdnia mieści się w miejscu symbolicznym – dawnej zajezdni autobusowej przy ul. Grabiszyńskiej, gdzie narodziła się wrocławska „Solidarność”. To przestrzeń autentyczna, pełna emocji i prawdziwych historii – idealna dla tych, którzy chcą czegoś więcej niż selfie na tle zabytków.

Zapraszamy do Centrum Historii Zajezdnia – tu historia spotyka się z odpowiedzialnym podejściem do turystyki. Odkrywaj Wrocław mądrze, świadomie i z szacunkiem dla jego przeszłości.

Autor: Krzysztof Ociesa-Żyła

Targi TOUR SALON odbyły się w dniach 3–5 października 2025 roku. W wydarzeniu uczestniczyły tysiące miłośników podróży, poszukujących inspiracji zarówno na krótkie weekendowe wypady, jak i na dłuższe wyjazdy wakacyjne. Przez trzy dni uczestnicy mieli okazję:

- spotkać się z inspirującymi podróżnikami i wysłuchać ich niezwykłych historii,
- poznać bogatą ofertę turystyczną polskich regionów, miast i gmin,
- odkryć najciekawsze trasy rowerowe, szlaki kulinarne i enoturystyczne,
- wziąć udział w warsztatach oraz pokazach praktycznych,
- zaplanować swoje kolejne wyjątkowe podróże – zarówno krótkie, jak i dłuższe.

Tegoroczna edycja, która skupiła się na odkrywaniu uroków Polski, podkreśliła znaczenie krajowej turystyki i lokalnych doświadczeń. Organizatorzy postawili sobie za cel inspirowanie do poznawania niezwykłych miejsc – w Polsce i na świecie. Stworzyli przestrzeń sprzyjającą wymianie doświadczeń, nawiązywaniu kontaktów i dzieleniu się wiedzą o podróżowaniu.

Podczas wydarzenia zaprezentowano nie tylko najpiękniejsze zakątki kraju, lecz także wskazano nowe trendy w turystyce, które zachęcały do aktywnego i świadomego spędzania wolnego czasu.

<https://tour-salon.pl/pl/o-wydarzeniu/o-targach/>

Nowe narzędzie Google'a. AI wyszuka bilet lotniczy w najlepszej cenie

Google wprowadził nowe rozwiązanie – Flight Deals. To narzędzie oparte na sztucznej inteligencji ma pomóc podróżnym w wyszukiwaniu najtańszych przelotów. Usługę stworzono z myślą o osobach, dla których priorytetem jest oszczędność.

Dotychczas wyszukiwanie tanich lotów często wymagało eksperymentowania z datami, destynacjami i filtrami. Flight Deals eliminuje te ograniczenia – wystarczy wpisać proste zapytanie w naturalnym języku, tak jak w rozmowie ze znajomym, a system samodzielnie znajdzie najlepsze propozycje. Na tle innych serwisów Flight Deals wyróżnia się wykorzystaniem nowoczesnych modeli AI od Google. Algorytmy potrafią zrozumieć szczegółowo wpisanych zapytań i błyskawicznie powiązać je z danymi z Google Flights. Dzięki temu w zaledwie kilka sekund użytkownik otrzymuje oferty setek linii lotniczych oraz portali rezerwacyjnych.

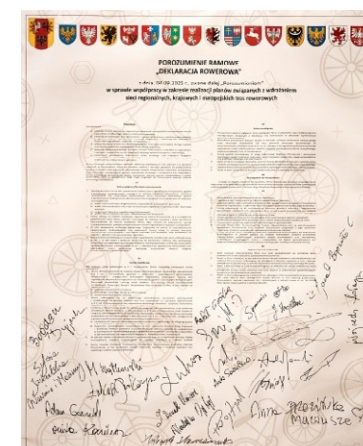
XII ogólnopolskie Forum Biur Podróży odbędzie się 19 listopada w Warszawie

Jest to największe i najważniejsze w Polsce wydarzenie branży turystyki wyjazdowej. W programie zaplanowano panele dyskusyjne, wykłady i warsztaty:

- BIZNES: debaty z największymi Touroperatorami
- PRODUKT: nowe produkty – pakietowanie dynamiczne
- WARSZTATY: technologie, które zmieniają pracę biur
- PRAWO: najważniejsze zmiany w przepisach 2026
- NETWORKING: spotkania z dyrektorami sprzedaży TO
- AGENT ROKU: konkurs na najlepszych doradców klienta

Na początku września odbył się Konwent Marszałków Województw RP, podczas którego została podpisana „Deklaracja Rowerowa”. Zakłada ona tworzenie i realizację spójnych planów związanych z wdrażaniem sieci regionalnych, krajowych i europejskich tras rowerowych. Celem jest współdziałanie pomiędzy regionami oraz instytucjami zarządzającymi poszczególnymi terenami w celu usprawnienia i zapewnienia spójności infrastruktury rowerowej, także wymiana doświadczeń pomiędzy samorządami i podmiotami odpowiedzialnym za rozbudowę zaplecza rowerowego.

https://wiadomosciturystyczne.pl/aktualnosci/9492,,,marszalkowie_szesnastu_województw_podpisali_deklaracje_rowerowa.html

13 października 2025 roku Małopolskie Centrum Nauki Cogiteon stało się miejscem spotkania i rozmów o przyszłości turystyki. Podczas trzech tematycznych bloków eksperci omówili najważniejsze trendy i wyzwania, które w ostatnim czasie wpłynęły na kształt tego sektora. Pierwszy panel poświęcono nowym technologiom. Specjaliści rozmawiali o zastosowaniu sztucz-

nej inteligencji w pracy biur podróży i ocenili, na ile branża była przygotowana na transformację cyfrową.

Druga część wydarzenia dotyczyła marketingu destynacji. Uczestnicy poznali przykłady wykorzystania gwiazdek Michelin w promocji regionów, zastanowili się, jak skutecznie dotrzeć do młodszych odbiorców – w tym użytkowników TikToka – oraz

przedyskutowali, w jaki sposób organizować podróże studyjne tak, by przynosiły konkretne rezultaty zamiast dodatkowych kosztów. Zwieńczeniem forum był panel poświęcony turystyce w czasach niepewności. W formule eksperckiego pojedynku zaprezentowano prognozę możliwych kryzysów w turystyce na rok 2025 wraz z rekomendacjami, jak zareagować na ewentualne zagrożenia.

<https://www.waszaturystyka.pl/forum-promocji-turystycznej-po-raz-17-turystyka-technologie-i-marketing-na-jednej-scenie/>

Dolnośląski Festiwal Nauki 2025

W dniu 15.09.2025, w Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu, odbyły się wykłady i warsztaty w ramach Dolnośląskiego Festiwalu Nauki. Zespół projektowy Akademii Zrównoważonej Turystyki przy wsparciu koleżanek z Wydziału Geografii Uniwersytetu Łódzkiego poprowadził dwa wykłady połączone z warsztatami dla młodzieży szkolnej pt. „Akademia Zrównoważonej Turystyki – jak podróżować odpowiedzialnie, czyli turystyka zrównoważona w praktyce”. Na początku dr Justyna Mroczek-Żulicka oraz dr Aleksandra Mokras-Grabowska wygłosiły wykład o zrównoważonym podróżowaniu, pokazując przykła-

dy oraz wskazując możliwe rozwiązania. W kolejnej części młodzież brała udział w warsztatach, na których pracowano nad projektem zrównoważonej pamiątki turystycznej z Wrocławia. Młodzież chętnie pracowała w grupach i wykazała się dużym zaangażowaniem

i kreatywnością. Najlepsze projekty zostały nagrodzone. Fundatorami nagród był Urząd Miejski miasta Wrocławia oraz Centrum Historii Zajezdnia. W czasie warsztatów zorganizowano drobny poczęstunek w postaci owoców, słodczy i napojów, a wszyscy uczestnicy

otrzymali materiały promocyjne naszego Projektu. Spotkania odbywały się w miłej atmosferze i miały bardzo dynamiczny charakter, co z pewnością podobało się młodym słuchaczom. W ramach DFN odbyły się dwa dwugodzinne spotkania: pierwsze dla uczniów klas ósmych, drugie dla uczniów klasy szóstej i siódmej.

Składamy serdeczne podziękowania dla Wydziału Promocji Mia-

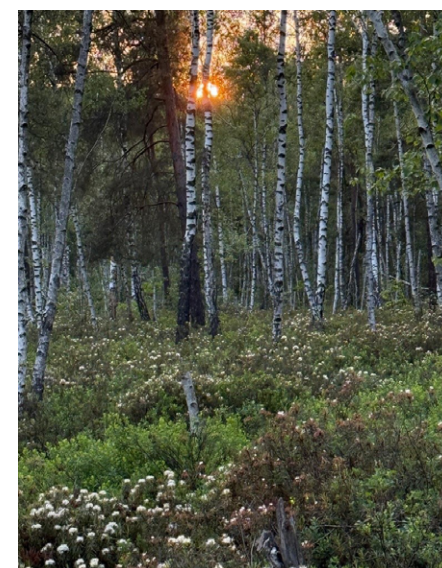
sta i Turystyki Urzędu Miejskiego we Wrocławiu za dostarczenie wspaniałych materiałów promocyjnych przeznaczonych na nagrody dla młodzieży uczestniczącej w naszych warsztatach.

W szczególny sposób dziękujemy także Panu Krzysztofowi Ociesa-Żyła, który reprezentując naszego kolejnego sponsora – Centrum Historii Zajezdnia, z ogromnym zaangażowaniem włączył się

w udostępnianie materiałów reklamowych dla młodzieży, dzięki którym wychowawcy oraz uczniowie planują odwiedzenie CHZ. Pan Krzysztof jest także autorem opisu CHZ (III część newslettera – Historie z drogi), do którego lektury zachęcamy. Mamy nadzieję, że zamieszczone informacje skłonią czytelników do odwiedzenia tego szczególnego na mapie Wrocławia miejsca

Turystyka zrównoważona w praktyce – ćwiczenia terenowe studentów UŁ

W czerwcu br. studenci I roku studiów magisterskich na kierunku **Turystyka Zrównoważona** (Wydział Nauk Geograficznych UŁ), w ramach przedmiotu *Turystyka zrównoważona w praktyce*, wyruszyli na ćwiczenia terenowe, aby zwiedzać ciekawe, a zarazem nieoczywiste zakątki naszego kraju.

Zajęcia prowadzone są przez wyspecjalizowaną kadrę Wydziału Nauk Geograficznych UŁ – **dra Michała Dudę** (koordynatora) oraz **dra hab. Sławoja Tanasia**, prof. UŁ. Celem ćwiczeń jest poznanie w praktyce zarówno dobrych, jak i złych przykładów realizacji celów zrównoważonego rozwoju w turystyce i rekreacji. Studenci uczą się m.in. zasad pra-

widłowego planowania i realizacji zagospodarowania turystycznego, infrastruktury turystycznej oraz tworzenia produktów turystycznych wykorzystujących lokalny potencjał kulturowy i przyrodniczy. Poznają także działalność samorządów, stowarzyszeń, fundacji i podmiotów gospodarczych realizujących założenia zrównoważonego rozwoju w turystyce.

Swoimi wrażeniami z podróży podzieliła się z nami studentka – **Pani Kamila Kwecka**.

Naszą podróż rozpoczęliśmy na **Żuławach**, gdzie pani Zosia, właścicielka gospodarstwa agroturystycznego, zaprosiła nas do swojego rodzinnego domu podcienio-

wego. To niezwykle miejsce, pełne historii i klimatu dawnych czasów, w którym gospodyni wciąż mieszka z rodziną. Na Żuławach poznaliśmy również dziedzictwo Mennonitów – odwiedziliśmy ich cmentarz wraz z historykiem i przewodnikiem po Żuławach, **Łukaszem Kępskim**, mistrzem opowieści, który sprawił, że historia ożyła na naszych oczach. Skosztowaliśmy też autentycznej kuchni żuławskiej w „**Małym Holendrze**”, mieszczącym się w 300-letnim domu podcieniowym.

Kolejnym przystankiem była **Osada Kulturowa w Kadzidłowie**, założona przez Danutę i Krzysztofa Worobców. To prywatna kolekcja

siedmiu drewnianych budynków, przeniesionych przez nich samych z Mazowsza i wpisanych do rejestru zabytków. Tam poznaliśmy, jak można ratować tradycyjną architekturę i jednocześnie ją ożywiać. Obiad zjedliśmy w ich „**Oberży pod Psem**”, słynącej z regionalnych dań i dodatków prosto z ogródka. To jedyne miejsce w Polsce, gdzie można spróbować **wereszczaków** – schabu wieprzowego duszonego w sosie buraczanym.

W **Lipowie** odwiedziliśmy **Winnicę Majcz**, której nazwa jest nieco przewrotna, ponieważ zamiast wina produkuje się tam soki z własnych winogron, a część owoców pozostawia się... szpakom. Najciekawsze jednak było spotkanie z właścicielami – Izą i Rafałem – którzy opowiedzieli, jak stworzyli swoje miejsce w duchu filozofii *slow life*. Zmęczeni prowadzeniem masowego hotelu, postawili na kameralność: jeden domek na wynajem i gościnność, w której oferują przestrzeń i intymność, zawsze jednak służąc pomocą.

W **Augustowie** poznaliśmy tradycję bartnictwa wpisaną na Listę Światowego Dziedzictwa Niematerialnego UNESCO. Podczas spotkania z **Piotrem Pilasiewiczem** mieliśmy okazję spróbować miodów pitnych, w których Polska odnosi sukcesy na arenie międzynarodowej. Wieczorem przewodnicy z **Watahy Wschód**, małżeństwo pasjonatów, poprowadzili nas przez bagna biebrzańskie, pokazując piękno i tajemnice tego wyjątkowego ekosystemu. Zaprowadzili nas na rozlewisko, gdzie zobaczyliśmy szkielet łosia, który ugrzązł ww bagnie – interesujące doświadczenie jak wymagająca i bezwzględna potrafi być natura. Katarzyna i Przemysław pokazali nam też wysuszone łapy i ogon bobra oraz imponujące poroża łosi.

Kolejny dzień spędziliśmy w **Biebrzańskim Parku Narodowym**, rozmawiając z dyrekcją parku o tym, jak pogodzić ochronę przyrody z udostępnianiem jej turystom. W **Kruszynianach** zetknęliśmy się z kulturą tatarską – gościliśmy w *Tatarskiej Jurtce* u **Dżennetty Bogdanowicz**, próbowaliśmy tradycyjnych potraw, a następnie odwiedziliśmy meczet i mizar (cmentarz mużulmański), gdzie byliśmy oprowadzani przez **Dżamila**.

Jedną z najbardziej wyjątkowych chwil podczas wyjazdu był **rejs tra-**

twami po Biebrzy – spokojny dzień na wodzie, połączony z grami, rozmowami i ogniskiem.

Na zakończenie odwiedziliśmy **Tykocin** – miasteczko, którego atrakcjami są: żydowska synagoga, dawny zamek króla Zygmunta II Augusta oraz pobliski targ staroci w **Kiermusach**. Sam Tykocin zachwyca barokowym rynkiem i nie-

powtarzalnym klimatem. W drodze powrotnej zatrzymaliśmy się w **Parcu Dolina Wkry** w Pomiechówku, aby poznać działania lokalnego samorządu na rzecz turystyki zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju – szczególnie przyjaznej rodzinom z dziećmi.

Każdy etap tej podróży pokazał nam, że **turystyka zrównoważona to nie tylko teoria** – to żywe doświadczenia, spotkania z ludźmi i miejscami, które uczą, że można podróżować w sposób odpowiedzialny, wspierając przyrodę, kulturę i lokalne społeczności.

Podróżowanie zrównoważone jest nie tylko ciekawe i inspirujące, ale także pełne kulturowych doznań.

Opracowanie tekstu: **Kamila Kwecka, dr Aleksandra Mroczek-Żulicka, dr hab. Elżbieta Roszko-Wójtowicz, prof. UŁ**

O nas

FUNDACJA PROWADZI DZIAŁANIA NA RZECZ WZROSTU KONKURENCYJNOŚCI MAŁYCH I ŚREDNICH FIRM, ORAZ WSPIERANIA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, W TYM AKADEMICKIEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI INNOWACYJNEJ.

Fundacja Uniwersytetu Łódzkiego od 2007 roku zajmuje się komercjalizacją wyników badań naukowych i prac rozwojowych prowadzonych na Uniwersytecie Łódzkim oraz know-how związanego z tymi wynikami, oraz wspiera działalność Uniwersytetu Łódzkiego w zakresie kreowania, transferu i zarządzania nowoczesnymi technologiami.

Fundacja posiada wieloletnie doświadczenie w ocenie potencjału innowacyjnych pomysłów biznesowych, oraz w pomocy pomysłodawcom w ich rozwoju i wprowadzaniu na rynek. Realizujemy usługi doradcze i eksperckie oraz szkoleniowe dla osób indywidualnych i firm. Pomagamy w pozyskaniu finansowania na wdrażanie innowacyjnych produktów i usług. Świadczymy usługi doradcze w pozyskiwaniu środków krajowych i unijnych na badania i rozwój, także we współpracy na linii uczelnia – biznes.

Bieżące Projekty

Robo Camp UŁ

Kosmos widziany z Łodzi 2

Badania performatywne wobec wyzwań cywilizacyjnych

„Badania Performatywne” – dofinansowanie wkładu własnego

Akademia Zrównoważonej Turystyki

Kosmiczna Łódź

Skład Kadry Projektu

Uniwersytet Łódzki

dr hab. Elżbieta Roszko-Wójtowicz, prof. UŁ – kierownik projektu

dr hab. Maria Grzelak, prof. UŁ

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

dr hab. Agnieszka Stanimir, prof. UE

dr Klaudia Przybysz